

148 tlač bude vydávaná v takom duchu, aby hovela všetkým protifašistom a pohla ich k nár. osl. boju. O tom pouč členov ústne.

Prevedenie horeuvedených úkolov oznám okresnému vedeniu strany.

Češť práci: *Felix*

AÚD KSS Bratislava. ÚV KSS/1, a. j. 206. Originál. Cyklostyl.

43

1944 [február—apríl. Slovensko.] — Obežník 3/44 ústredného ilegálneho vedenia Komunistickej strany Slovenska vedúcim straníckych skupín, ktorý stanoví funkcie národnorevolučných výborov v jednotlivých fázach národnooslobodzovacieho boja a úlohy miestnych straníckych vedúcich pri ich vytváraní.

Dôverné!

Vedúcim skupín!

Nakoľko obežník číslo 2/44, týkajúci sa zostavenia a činnosti NRV, nebol všade rovnako pochopený a pri organizovaní NRV vyskytli sa určité nezrovnalosti, vyplývajúce z nedostatočného pochopenia ich funkcie, je potrebné uvedomiť si:

Účel NRV.¹

Národne revolučný výbor je spoločná základňa, zahrnujúca najširšie vrstvy odhodlaného, protifašisticky zmýšľajúceho obyvateľstva. Len jednotný spoločný boj celého národa proti okupantom a ich pomáhačom môže úspešne viesť k cieľu tejto etapy revolučného boja: k porážke a vyhnaníu fašistických okupantov. Len pád hitlerovského teroru umožní totiž prerastenie národne revolučného boja v zápas o práva a spravodlivosť pre pracujúcich, čo je a bude konečným cieľom.

Ako zorganizuješ NRV?

Vyberieme tedy v obci alebo v meste osobu, požívajúcu dôvery obyvateľstva, a uložíme jej, aby jednotlivé jednala s protinemecky zmýšľajúcimi a občianstvu sympatickými ľuďmi, s ich súhlasom zostavíme 4—9-členný NRV. Jednotlivých členov pozná na tento čas len zostavujúci (predseda).

Takto zostavený výbor usiluje všetkými nateraz možnými spôsobmi zmenšiť účasť svojho kraja na vojne spojencom.

Jeho úlohy sú nasledovné:

1. Dnes vyvracia nacistickú propagandu, podporuje obeť fašizmu a spolupôsobí pri zostavovaní bojových skupín a partizánskych oddielov.

2. Za *preuratu* prevezme NRV administratívnu, hospodársku, policajno-poriad-

¹ Porov. dokument čís. 42. Chápanie národných výborov, najmä čo do ich zloženia, sa v tomto obežníku podstatne odlišovalo od predchádzajúceho obežníka 2/44.

kovú, prípadne vojenskú moc (udrží výrobu, zásobovanie a zabráni neprístupnosti).

3. *Po prevrate* je úkolom NRV previesť prípravy k slobodnému rozhodnutiu obyvateľstva o vnútropolitickom zriadení krajiny a odovzdať moc voleným zástupcom ľudu.

Treba vedieť, že i iné protifašistické skupinky majú pokyny k zakladaniu NRV a vyzývajú našich ľudí k spolupráci. V takom prípade vyzvanie prijmite, ale vymôžte, aby vaše zastúpenie rovnalo sa sympatiám obyvateľstva k strane. Snažte sa dosiahnuť pri takýchto výboroch číselnej prevahy, alebo rozhodujúceho vlivu.

Prevedenie horeuvedených úkolov oznám okresnému vedeniu strany!

Češť práci: *Felix*

AÚD KSS Bratislava. ÚV KSS/1, a. j. 206. Originál. Cyklostyl.

44

1944, február 1. Moskva. — Článok „Československých listov“ k slovenskej otázke.

Znovu o Češích a Slováčích¹

V zájmu posílení spoločnej bojovnej fronty Čechů a Slováků v zápase za svobodu vyslovili jsme v našem listě z 15. září 1943² v rámci zevrubného pojednání o poměru česko-slovenském závažný požadavek. Žádali jsme, aby odpovědnými politickými činiteli (čs. vláda, čs. Státní rada v Londýně) bylo s veškerou jasností a rozhodností deklarováno: „že Slováci se uznávají za národ vedle Čechů nacionálně svébytný, budou napříště posuzováni jako bratrský národ podle zásady »rovný s rovným«, a na těchto zásadách bratrství a rovnosti obou národů, českého a slovenského, bude založeno svobodné, nové Československo“.

Když jsme tento apel adresovali na londýnské čs. činitele, byli jsme si vědomi toho, že bude nutno požadovati od čs. vlády v Londýně velikou míru pochopení pro vyšší zřetel čs. státní politiky, aby tato vláda (při svém složení z r. 1940 a celkovém svém charakteru) byla schopna opustiti staré nazírání a raziti zásadně nový kurs v poměru mezi Čechy a Slováky, v slovenské otázce. Přiznáme se, že jsme však více doufali v pochopení, v iniciativní vystoupení a případně i náležitý politický tlak se strany čs. Státní rady. Opravňovaly nás k tomu zprávy, že v otázce československého poměru se většina londýnských činitelů čs. politických stran shoduje v zásadě s našimi náhledy.

Státní rada v Londýně chopila se v poslední době jedné příležitosti, aby vyjádřila své mínění v otázce česko-slovenského poměru, a to ve své 34. schůzi z počátku října 1943, ve které se projednávala poradní zpráva o činnosti čs. ministerstva vnitra.^{2a} Můžeme-li o průběhu této schůze souditi ze zprávy „Čechoslováka“

¹ Autorom článku bol V. Kopecký.

² Viď dokument čís. 24.

^{2a} Podrobné údaje viď v archíve Národného zhromaždenia, f. Státní rada—Londýn, zápisnica z XXXIV. a z XXXV. plenárnej schôdze, konanej 29. 9. a 4. 10. 1943, najmä prejavy P. Viboča, J. Paulíny-Tótha, P. Macháčka a J. Slávika. Stúpencom čechoslovakizmu odpovedali priamo na zasadnutí komunistickí členovia Štátnej rady V, Nosek a J. Valo.